

Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzat

Napraforgó Egyesített Óvoda

OM azonosító: 034 388

✉ 1084 Bp. Tolnai Lajos u. 7-9. ☎: 210-0086; fax.: 210-0086
E-mail: egyesített.jvovoda@gmail.com www.tolnai-ovoda.hu

A NEÓ
A NEÓ
Pedagógiai Program-
jának
kiegészítése

a Csodasziget Tagóvoda
sajátos arculatával.

Schön Ivánné közreműködésével
az intézmény nevelőtestülete
Epochális rendszerű óvodai nevelés

I. HELYZETKÉP

Óvodánk a Napraforgó Egyesített Óvoda 15 tagóvodájából az egyik három csoportos tagintézménye.

A **Tömő utcai épület** 40 éves, három csoportos, mindegyik csoport külön mosdóval és öltözővel rendelkezik. Az épület két 16 emeletes ház közé utólag épült, így az udvar viszonylag kicsi. Az udvarok felszereltségén, biztonságossá tételén folyamatosan dolgozunk, de ez utóbbi érdekében van még tennivaló.

Óvodánk a VIII. kerület legsűrűltabb részében helyezkedik el. A gyerekek kétharmada régi, szobakonyhás szükséglakásban lakik, kevés a zöld terület a házak között, a szűk, zsúfolt udvarokban lehetetlen a gyermekek játéka, nincs mozgásterük. A családok szabadidős tevékenysége és a gyermekkel való foglalkozás között összefüggés van.

Nevelőtestületünk már jól bevált gyakorlatként dolgozik az epochális rendszerű pedagógiai program szerint. 1998 áprilisa óta a program budapesti bázisóvodájaként bemutatókat szervezhetünk az érdeklődő óvodapedagógusok részére. Nevelőtestületünk jelenleg 6 főből áll. 5 óvodapedagógus rendelkezik felsőfokú óvónőképző végzettséggel. Egy kolléganőnk szakvizsgázott, a második most kezdte meg a képzést. A program megvalósítását, a gyerekek egyéni fejlesztését elősegítő AYRES, és Sindelar tanfolyamot minden csoportból elvégezte egy-egy kolléganő. A nevelőmunka megújítását célzó tanfolyamokon rendszeresen részt vesznek kolléganőim. Nevelőtestületünk összetétele viszonylag állandó.

Az óvónők vonják be a dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Az adminisztráció vezetésében egy ügyintéző áll rendelkezésünkre. A kert, az udvar rendjét is biztosítja egy általános munkás. A közvetlen nevelőmunkát 1 pedagógiai asszisztens és 3 dadus néni segíti, végzettségük a következő: *1 fő érettségizett, 2 fő dajkaképzőt végzett.*

Az óvodapedagógusok fejlesztő munkáját logopédus, fejlesztőpedagógus és pszichológus, valamint utazó gyógypedagógus segíti.

II. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A Csodasziget Tagóvoda minden kisgyermek és felnőtt számára biztonságos, esztétikus, derűs, harmóniát nyújtó intézmény.

Mi, az intézményben dolgozó felnőttek közös értékrend mentén alakítjuk ki pedagógiai tevékenységrendszerünket, a tárgyi környezetet, amely biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének feltételeit. Lehetőséget ad a gyermekek szabad játékára a spontán és utánzásos tanulásra, az emberi értékek közvetítésére

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. A szülők biztosítékot kapnak arra vonatkozóan, hogy pedagógiai programunk középpontjában a gyermek áll, olyan értékeket közvetítünk, amelyek örökérvényűek. A program alkalmazása eredményeként gyermekük az iskolára alkalmassá válik.

Pedagógiai célunk (az óvodai nevelés alapelveihez igazodva) az, hogy óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítsük, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

III. AZ ÓVODA CÉLJAI ÉS FELADATAI

- Az egyén teljes személyiségének harmonikus fejlesztését természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve segítjük.
- Figyelembe vesszük gyermekek életkori és egyéni sajátosságai, és eltérő fejlődési ütemét (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is)
- Olyan pedagógiai környezetet alakítsunk ki, amelyben a befogadó attitűd természetessé válik az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.
- A nemzeti kisebbség hagyományainak megőrzése, ápolása, megismertetése saját kultúrájával.
- Migráns gyermekek önazonosságának megőrzése.
- Szeretetteljes, a gyerekek érdekeit, egyéni képességeit és sajátos igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés.
- Sikerorientált, színesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájukra saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyerekek neveljünk.
- Az egészséges életmódra nevelés, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- Hagyományaink ápolása.
- A környezet védelme, a természet szeretetére nevelés, a környezettudatos magatartás kialakítása.

Feladatok:

A gyermek tapasztalva tanul és fejlődik

- Az óvodai nevelésnek, annak teljes eszközrendszerével, a gyermek emberi méltóságának, jogainak a biztosítását kell szem előtt tartania
- Elfogadva a család értékrendjét, azt kiegészítve, a pedagógiai etika betartásával, a szülőkkel partnerséget kell kialakítani a nevelésben
- Fontos az érzelmi nevelés, az érzelmi intelligencia fejlesztése a sikeres szocializáció érdekében, a társas élet normáinak egységes közvetítésével
- Fontos a pozitív énkép kialakítása a gyermekeknél, annak érdekében, hogy a későbbiekben képesek legyenek magukat megértetni, elfogadtatni és érvényesíteni

- Az óvónőnek modellértékű szerepet kell vállalnia az érzelmek, a beszéd és kommunikáció, az attitűdök terén
- Meghatározó az egyéni különbségek tiszteletben tartása a bátorító pedagógiai magatartás, az elfogadás, a szeretetteljes légkör biztosítása

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

IV.1. Szokás- és normarendszer

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének a záloga. A folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvónők által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartatott szokásrendszert. A gyerekeknek pontosan tudniuk kell, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, ha egy-egy tevékenységbe be akarnak kapcsolódni (étkezés, tanulás), vagy éppen be akarják azt fejezni. Az ésszerű szabályok megkönnyítik a higiéniai, együttélési normák elfogadását, biztonságérzetet ad a gyermek számára, Tanévenként a szeptember a szokásrendszer megalapozásának a hónapja. A tanulás október második hetében kezdődik. A célszerűen kialakított szokásrendszer zavartalanná, szinte, önmagától” működővé teszi a csoport életét.

A folyamatos napirend rugalmasságával lehetővé teszi, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyerekek a tevékenységet. Magában kell hordoznia az állandóságot és a rugalmasságot, ami a gyerekeknek a kiegyensúlyozott biztonságot adja. Nem kell várakozniuk, nem kell sietniük. Pozitívum még, hogy a gyerekek dönthetik el – természetesen egy időegységen belül –, hogy mikor kezdenek el, vagy fejeznek be egy tevékenységet. A játszó gyerekeknek nem kell abbahagynia a játékát, ha behozzák a tízórait. Akkor étkeznek, ha kijátszotta” magát. A folyamatos napirenddel megteremtődik az egyéni képességfejlesztés, az egy gyermekre figyelés lehetősége a gondozásban is.

IV.2. Ünnepek

Hagyományos ünnepeink: Téliapó, fenyőünnep, farsang, Húsvét, anyák napja, gyermeknap, tanévzáró ünnepély, névnapok, születésnapok megünneplése,

Célunk a hagyományok ápolásával a hétköznapiakból kiemelni a jeles napokat, (dekoráció, szülők bevonása, részvétele) érzelmi, hangulat ráhangolódással

Nemzet ünnepeink: Március 15; Október 23

Ünnepelés csak külsőségeken jelenik meg. Tudják, hogy ünnep van.

Kulturális programjaink: bábszínház, múzeumlátogatások, séta, kirándulások

IV.3. Az óvoda kapcsolatai

A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt. Óvodásaink egy része a környező iskolákba iratkozik be. Beilleszkedésüket év eleji óvodapedagógusi látogatással követjük nyomon. Fejlődésükről a tanítók részére kétfévente küldött elégedettségi kérdőíven keresztül tájékozódunk. A gyermekek érdekében szükséges a folyamatos, eredményes együttműködés. Közös kell az átmeneteket megkönnyíteni a számukra.

Az együttműködés formái:

- * közös részvétel továbbképzéseken, eszmecseréken, szakmai tanácskozáson;
- * szülői értekezleteken való részvétel (elsősorban az iskolák bemutatkozása a leendő első osztályos gyermekek szüleinek)
- * közös ünnepek szervezése, vagy ünnepekre meghívás, műsorral készülés;

- * óvodások látogatása az intézményekben (tanítási órákon való részvétel);
- * ovis olimpián való részvétel immár hagyományosnak mondható;

Kapcsolataink a nevelést segítő intézményekkel:

- A gyermekek fejlesztése, a zökkenőmentes beiskolázás biztosításának érdekében azonos célokra alapuló kapcsolatot tartunk fenn a Nevelési Tanácsadóval (pszichológus, logopédus szakemberek)
- Gyermejköltségi szolgálattal, gyereketthonokkal és egészségügyi intézményekkel
- Az érintett kisebbségi szervezetekkel
- Együttműködünk a programalkotó debreceni Lehel utcai óvodával

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

A játék a gyermek legfőbb, legfejlesztőbb tevékenysége, alapvető létforma, legfőbb élményforrás, a szocializáció színtere. A gyermek személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánpótlás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, kreativitás, az érzelmi, akarati tulajdonságok- pszichikum, a szociális magatartás a játékban – a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik.

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

* a testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben a 3-7→8 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat;

* önként, de egyszerre maximum hat gyerek vehet részt;

* elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

* a teljes személyiség fejlesztését támogatja.

* A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik - környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem és matematikatanulás epochák vannak, melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl. évszak) határozza meg. Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, az irányított mozgást testnevelést/

* A verseléssel-, meséléssel célunk a gyermekek érzelmi, etikai fejlődésének biztosítása, a pozitív személyiségjegyek megalapozása. Érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédkészség kialakítása. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

* Az ének, a zene, énekes játék, gyermektánc fontos szerepet tölt be életünkben. Nélküle sivárabb, egyhangúbb, szürkébb lenne a világ. A dal, a zene nemcsak megszépíti, megszínésíti a hétköznapokat, hanem lehetőséget is ad az érzelmek intenzív kiélésére, olyanra, amilyenre a hétköznapokban nincs lehetőség. A zene fogékonnyá tesz a „szép” befogadására, ösztönöz a „szép” létrehozására.

* Az ábrázolás, a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka az önmegvalósítás, önkifejezés eszköze. Célunk a gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése. A gyermek ízlésének, alkotó- befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatása.

* A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják

a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

* A **munka** – mint közösségért végzett tevékenység – segíti a társas kapcsolatokat, a felelősségérzet alakítását, mások munkájának megbecsülését, ezáltal az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését.

VI. A TEHETSÉGGONDOZÁS MEGALAPOZÁSÁNAK ELVEI ÉS DOKUMENTÁCIÓJA

Óvodapedagógiai munkánk során a kiválóan kreatív gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket.

Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, erősítsük erős oldalukat, erősítsük gyenge területeiket, (melyek a fejlődését megnehezítik) olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségüknek fejlődését segíti.

Vegyes életkorú csoportjainkban, a mindennapi tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvónő a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket.

A gyermekek szabadon dönthetnek, részt kívánnak- e venni a felkínált tevékenységekben.

Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára. Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa és komplex ismeretekhez jutassa a gyermekeket.

Amennyiben szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat látunk el: segítjük, felzárkóztatjuk a lassabban fejlődők gyermekeket, az kezeljük a kiemelt képességű gyermekeket (tehetséggondozás), foglalkozunk a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.

INTÉZMÉNYÜNK PEDAGÓGIAI SAJÁTOSSÁGAINAK BEMUTATÁSA

Epochális rendszerű óvodai nevelési program

1. A program célja

1. Egyéni képességfejlesztés mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve.
2. Szeretetteljes, a gyermekek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés.
3. Sikerorientált, színesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájukra-aktívan közreműködve-, saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyerekek nevelése.
4. Mély természetszeretet kialakítása.

2. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója

Az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges. Az óvónő szerető, védő, óvó gondoskodása, az óvónői szeretetben való megmártózás, a simogató kéz melege, a biztató tekintet adja a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele.

A nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény megalapozása.

Az óvodába kerülő gyermek fejlődésének lényeges összetevője a szocializáció. A fejlődéshez biztosítani kell:

- * a gyermek alakuló kapcsolatait felnőttel és társaival pozitív érzelmi töltés jellemezze
- * én tudatának én érvényesítő törekvésének és szociális érzékenységének együttes fejlődését
- * hogy utánzással, - felnőtt, nagyobb társ-, természetes élethelyzetekben megtanulják az együttélés, együttműködés szabályait. Gyakorolják a toleráns viselkedést, fejlődjék empátiás képességük, természetességgel elfogadják a máságot.

A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyerekek magatartásában is. A gyermek megismerésének az életkori sajátosságok tanulmányozása a fontosfeltétele-érési jelzésnek tekinthető, ahhoz azonban, hogy magát az egyént megismerjük, az egyes gyermeket kell jól megfigyelni, mert az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek. Minden gyermek egyedi, egy-szeri és csak saját képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségi szintjét. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja. A képességek fejlesztése az óvodáskorban elsősorban tevékenységben érhető tetten, és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony.

3. Az epochális rendszerű pedagógiai program sajátosságai

A **tanulás** óvodáskorban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolódása. A 3-4 éveseknél a cselekvések, tevékenységek bemutatása, 5 év körül a bemutatás és magyarázat együttesen, míg később már a magyarázat is hatékonyan ösztönöz tevékenységre, eredményez tanulást. Az óvodáskorúak tanulásában nagy szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak, és belátásos tanulásnak.

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek- beszélgetés, kérdezés, spontán közlés- elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét. A spontán tanulási helyzetek mellett szükség van az óvodapedagógus által rendszeresen szervezett, tervszerű tanulásra is. A program szerinti tanulás eltér a hagyományos tanulástól. Ennek egyértelmű igazolása az epochális rendszer, és az egyéni fejlesztés középpontba állítása. Nem használható a kezdeményezés szó sem, mert a tanulás szervezéséhez, a gyermek érdeklődésének felkeltéséhez semmilyen mester-séges motiváció nem szükséges.

Az a szerencsés és kívánatos, hogy ha maga a tevékenység vonzza a gyereket, a tanulás öröme, élménye, sikere motiválja, nem valamilyen külső, meghívó inger. A tanulás kötetlen, a gyermek számára a részvétel önkéntes, az óvodapedagógus pedig a megfelelő időben megteremti a tanulás feltételeit, minden felhívó jegyet mellőzve, szervező, előkészítő munkát végez. Az egyetlen kötelezően szervezett foglalkozás a mozgás.

A fejlesztő tevékenységek a szabad játékidőn belül szerveződnek. A mesesarokban gyertyafény mellett, szemléltető eszköz nélkül mesét, verset mond az óvodapedagógus, énekelnek, játszanak. Az ábrázoló eszközök az egész nap folyamán a gyermekek rendelkezésére állnak. a természeti környezet, a környező világ tárgyainak megismerésére épülő matematika, környezetismeret, környezetvédelem, munka, a mindennapi kulturált viselkedés szervezése epochális rendszerben történik. A fejlesztő tevékenységek kötetlenek - kivéve a testnevelést -, a részvétel lehetőség a gyermekek számára. Színesíti az óvodai életet a hetente szervezett munkatevékenység gyümölcssaláta készítés, takarítás stb.), melybe a gyermekek önként kapcsolódhatnak be.

Kiemelt szerepe van az **anyanyelvi fejlesztésnek**, a kommunikációs helyzetek kiaknázásának. A szókincsbővítés, kifejezőkészség a megélt tapasztalatok megfogalmazásának gyakorlása szintén minden epochában folyamatosan jelen van.

Heti munkanap: Hetente egyszer mindig ugyanabban az időben az óvónő elkezdí annak a munkának a végzését, melyet egy adott ciklusra a csoportja számára választott (gyümölcssaláta, hidegsütemény készítés, takarítás, játékok szétválogatása, lemosása...). A munkát mindig az óvónő kezdi

el – mintát adva a gyerekeknek a rendszerességről –, előkészíti a szükséges eszközöket, és munkához lát.

A gyerekek csatlakozhatnak, ha akarnak. Aki bekapcsolódik, annak a munka fázisait pontosan, tökéletesen kell végezni, s csak akkor hagyhatja abba, ha végigvitte a folyamatot: például gyümölcs-saláta készítéskor részt vett a gyümölcs megmosásában, szeletelt, az általa használt eszközöket a gyűjtődénybe tette, a dadus néni kíséretében a konyhába kivitte. A gyerekek valódi eszközökkel dolgoznak – ismerik a balesetvédelmi és higiéniai szabályokat.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, az irányított mozgást /testnevelést/

4. Az epochákban szervezett tanulási folyamat rendje egy hétre lebontva:

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

KÖRNYEZETISMERET, KÖRNYEZETVÉDELEM, MUNKA, ILLEM EPOCHA

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése -környezet	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - környezet Mozgás	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - környezet	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - környezet	Verselés, mesélés Munka Mozgás

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

MATEMATIKAI JÁTÉKOK EPOCHA

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - matematika	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - matematika Mozgás	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - matematika	Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése - matematika	Verselés, mesélés Munka Mozgás

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és ének-zene, énekes játék, tánc a hét bármely napján – a gyermekek igénye szerint!

1. A külső világ tevékeny megismerése **környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem epocha**

Alapelv, hogy tervezetten csak olyan témakörökkel foglalkozunk, melyek helyszínen, természetes környezetben feldolgozhatók, megmutathatók a gyerekeknek.

- Öt témakört dolgozunk fel:
1. **Ősz** (emlékezés a nyárra)
 2. **Tél**
 3. **Közlekedés**
 4. **Tavaszi**
 5. **Állatok**

A témakörökhöz szervesen kapcsolódnak a természetvédelmi feladatok, a munka és az illem.

Az óvodapedagógus az epocha első két hetében 4-6 gyermekkel megy a helyszínre, az óvodában maradékkal a másik óvónő marad. A ciklus harmadik hetében a tapasztalatok, ismeretek alkalmazását gyakorolják a gyerekek a csoportszobában, szervezett tanulási helyzetben, játékokon keresztül.

2. A külső világ tevékeny megismerése matematikai játékok epocha

A környező világ azon tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, melyekkel a gyerekek nap mint nap kapcsolatba kerülhetnek játékaik, vagy más tevékenységük közben.

Négy témakört dolgozunk fel:

1. **Téri viszonyok tapasztalása** (téri észlelés, téri tájékozódás, térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése, testfogalom, testséma fejlesztése, tárgyhoz viszonyított testhelyzet felismerésének fejlesztése, irányok felismerése térben és síkban)

2. **Tapasztalatszerzés a környezet tárgyairól, azok tulajdonságairól** (színismeret, formalítás, nagyságérzékelésük kisebb, nagyobb, ugyanakkora fogalma, számlálás, anyagismeret, rendszerezés, válogatás, rendezés saját és kapott szempontok alapján)

3. **Kiterjedések térben, síkban:** Hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú, egyenes, görbe felfedeztetése, alacsony, magas, ugyanolyan magas megfigyelése, sorba rendezése, a tárgyak szélessége, súlya, számlépcső létrehozása. Becslés, mérés, számlálás gyakorlása mélyüljön számfogalmuk.

4. **Ismerkedés a formák világával:** Gömbölyű és szögletes formák, tapasztalatszerzés szabályos és szabálytalan síkmértani formákról, rész- egész viszonyának felfedezése.

A számfogalom, számolási képesség fejlesztése, a tö- és sorszámnevek gyakorlása minden epochában napi szinten megjelenik.

A tanulási folyamat tervezése ciklusos és heti. Ciklusos, hogy folyamatként lássuk, kezeljük a tapasztalatszerzés, megismerés útját. Nem egy hétre, hanem a teljes ciklusra (3 hét) készítjük. Ismernünk kell a gyerekek egyéni fejlettségét, az elsajátítandó műveltség tartalmát, el kell készítenünk fejlettségi fokozatokban a játékokat. Az ilyen felkészültség garantálja, a gyermekek egyéni képességeinek fejlődéséhez szükséges feltételek meglétét. Ciklusosan, azaz 3 hétre előre megtervezi az óvónő a környezet vagy matematika keretanyagát, a mesét vagy verset, az ének, dal vagy mondóka anyagát és a mozgást. A heti tanulásban (matematika, környezetismeret) részt vevő gyermekek nevét a heti terv lapján rögzítjük, hogy figyelemmel kísérjük az egyes gyermekek részvételét, aktivitását.

VII. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvoda feladatát e területen.

1. Látássérült gyermek:

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek:

- vakok (1),
- alig látók (2) és

- gyengén látók (3).

Az óvodai nevelés során figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel a szembetegségekre.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- a részvételt a közös játékban
- a közösséghez való alkalmazkodást
- viselkedési formák megtanulását és gyakorlását
- közösség előtti szereplést

Kiemelt feladataink

- Az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- rendszeret kialakítása
- higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása.

➤ **Vak** gyermek látásteljesítménye 0.

Játéknak kiemelt szerepe van, mert tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére.

Az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódó képesség intenzív fejlesztése.

Mozgásfejlesztés:

- Testkultúra kialakítása
- Tartáshibák megelőzése
- A helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése

Zenei nevelés: a nevelésben hangsúlyos szerepe van, egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Önkiszolgálás: önállóság kialakítása a cél, életkoruk és sérültségük mértéke szerint. Környezetük megismerése: széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódáshoz kötöten.

Eszközök kiválasztása: színek helyett elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása.

Környezet kialakítása: tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerint állandó helyen tartása.

Számélmények kialakulását segítik: akusztikus minták, mozgás és a verbális kifejezések. A Braille írás-olvasásrendszer megtanulását készítik elő a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása.

➤ **Alig látó** gyermekek (Vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) Adottságaik szerint tapintó-halló vagy látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat kismértékben használó alig látó gyerekek – pl. fényérzékelők, színeket felismerők-nevelése a tapintó-halló felkészítést célozza meg, *de fontos feladat a látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése.*

A látásukat praktikusán jól használó, alig látó gyermekek számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra készít fel.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengén látó gyermekek nevelésének elveivel.

➤ **Gyengén látó** gyermekek (vízús: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig)

Főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni.

- Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős a szerepe a nevelésben a hallási és tapintási megismerésnek is.

- Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges eszközök biztosítása (dönthető asztallap, egyéni megvilágítás).

A fejlesztés kiemelt területe a környezet vizuális megismerése, amelynek területei:

- Látásnevelés: a látás megtanítása a távoli és a közeli környezetben
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, magabiztosság
- Térbeli tájékozódás: a látás felhasználása
- A finommozgás fejlesztése: kézügyesség fejlesztése, írás előkészítése
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: lehetőség biztosítása a finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése: hallási figyelem és megkülönböztető képesség segítése a tájékozódásban, tanulásban, a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismeretek kiegészítése a tapintás által szerezhető információkkal.

2. Halmazottan fogyatékos látássérült gyermek

A látás sérülésén kívül még más, - testi, érzékszervi vagy értelmi-sérülés is nehezíti a fejlesztést. Fejlesztésük döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az illetékes szakértői bizottság dönt az integrált óvodai nevelésük lehetőségéről.

3. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

4. Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A sérülés általában már közvetlenül a szülés után vagy a kora gyermekkorban felismerhető. Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások, szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

Feladataink

- az alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése
- a beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, aktív szókincs bővítése
- az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a kognitív funkciók fejlesztése

A fejlesztésben a kis lépések elvét alkalmazva, kiemelt szerepet kell szánni a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

5. Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

A beszéd és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Kiemelt feladataink

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- az értelmi fejlesztése
- a mozgás és észlelési funkciók fejlesztése
- a vizuomotoros koordinációs készség javítása
- az érzelmi élet fejlesztése
- speciális eszközök és módszerek alkalmazása

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi, érzékszervi, és a pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósul meg.

6. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

- a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok előfordulása jellemző az érintett gyermekekre
- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás, és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivitációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Feladataink

- a szakértői véleményben foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazása
- a teljesítménykudarokra épülő másodlagos zavarok megelőzése,
- az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készség megalapozása
- a szülők aktív bevonása a fejlesztésbe